

İç mimarlık lisans eğitiminde yer alan iş sağlığı ve güvenliği dersine bakış

A perspective on the occupational health and safety course in interior architecture undergraduate education

Beyza Nur Azmanoğlu^{1*}, İrem Zülal Karabina², Prof. Dr. Şengül Yalçinkaya³

¹Karadeniz Technical University,
Faculty of Architecture, Department of
Interior Architecture, Trabzon,
Türkiye.
423990@ogr.ktu.edu.tr

²Karadeniz Technical University,
Faculty of Architecture, Department of
Interior Architecture, Trabzon,
Türkiye.
433219@ogr.ktu.edu.tr

³Karadeniz Technical University,
Faculty of Architecture, Department of
Interior Architecture, Trabzon,
Türkiye.
sengulyalcinkaya@ktu.edu.tr

*Corresponding Author

Received: 07.02.2025

Accepted: 08.10.2025

Citation:

Azmanoğlu, B. N., Karabina, İ. Z.,
Yalçinkaya, Ş. (2025). İç mimarlık
lisans eğitiminde yer alan iş sağlığı ve
güvenliği dersine bakış. *IDA:
International Design and Art Journal*,
7(2), 220-235.

Özet

İş sağlığı ve güvenliği (İSG) ile iç mimarlık, mekânların kullanıcı için güvenli, sağlıklı ve ergonomik biçimde tasarlanmasını zorunlu kılan ve birbirini tamamlayan disiplinlerdir. İç mimarlık eğitiminde İSG'nin yer alması, öğrencilerin yalnızca estetik ve işlevsellik değil, aynı zamanda insan sağlığı ve güvenliği açısından bilinçli tasarımlar yapmasını sağlar. Bu araştırmada, Türkiye'deki iç mimarlık bölümlerinde verilen İSG derslerinin mevcut durumu içerik analizi tekniği kullanılarak incelenmiştir. Araştırma kapsamında, 208 üniversite içerisinden iç mimarlık veya iç mimarlık ve çevre tasarımı bölümü bulunan 76 üniversite değerlendirilmiş, bunlardan 35'inde İSG derslerine yer verildiği tespit edilmiştir. Veri kaynağı olarak üniversitelerin web sayfalarında yayımlanan ders bilgi paketleri (amaç, öğrenme çıktıları, içerik ve haftalık ders programları) kullanılmıştır. İçerik analizi sonucunda, İSG dersleri sekiz ana tema altında sınıflandırılmıştır. Bulgularda, ders içeriklerinin mevzuat ve teorik bilgiler etrafında yoğunlaştığı, ancak tasarımsal etmenler, ergonomi, kimyasal ve biyolojik riskler konularının yetersiz ele alındığı görülmüştür. Bu durum, iç mimarlık öğrencilerinin çalışma hayatında karşılaşılabilecekleri riskleri öngörme ve güvenli mekânlar tasarlama yetkinliklerini sınırlamaktadır. Sonuçlar, İSG derslerinin daha kapsamlı, uygulamalı ve multidisipliner bir yapıya kavuşturulması gerektiğini göstermektedir. Ders içeriklerinin, teorik bilgi ile pratik uygulamaları bütünleştiren bir formatta yeniden yapılandırılması önerilmektedir. Bu doğrultuda, İSG eğitiminin iç mimarlık müfredatındaki konumu güçlendirilmeli, dersler bir zorunluluk değil, mesleki bilinç oluşturanın aracı olarak ele alınmalıdır.

Anahtar Kelimeler: İSG, İç mimarlık, Eğitim, Müfredat analizi

Abstract

Occupational health and safety (OHS) and interior architecture are complementary disciplines that mutually reinforce the necessity of designing spaces that are safe, healthy, and ergonomic for users. Integrating OHS into interior architecture education enables students to create designs that are not only aesthetically pleasing and functional but also conscious of human health and safety. This study examines the current state of OHS courses in interior architecture programs in Turkey using content analysis. Within the scope of the research, 76 universities offering interior architecture or interior architecture and environmental design programs were evaluated out of a total of 208 universities, and it was found that 35 of them included OHS courses. The data source consisted of course information packages published on university websites, including course objectives, learning outcomes, content, and weekly schedules. Content analysis revealed that OHS courses could be classified under eight main themes. The findings indicate that course content primarily focuses on legislation and theoretical knowledge, whereas design-related factors, ergonomics, and chemical and biological hazards are insufficiently addressed. This situation limits interior architecture students' ability to anticipate workplace risks and design safe environments. The results suggest that OHS courses should be made more comprehensive, practical, and multidisciplinary. It is recommended that course content be restructured to integrate theoretical knowledge with practical applications. Accordingly, the position of OHS education within the interior architecture curriculum should be strengthened, and courses should be approached not merely as a requirement but as a means of fostering professional awareness.

Keywords: OHS, Interior architecture, Education, Curriculum analysis

Extended Abstract

Introduction: Occupational health and safety (OHS) has become an indispensable part of modern working environments, constituting a multidisciplinary field of study. Ensuring the safety of work environments is not only aimed at preventing occupational accidents and diseases but also at enhancing the employees' well-being and productivity. Particularly, the integration of OHS practices into various professional disciplines is considered not just a legal obligation but also an ethical responsibility. This issue holds particular significance in the field of interior architecture, which places human-centered design processes at its core. Interior architecture, as a discipline concerned with organizing the physical environment to meet individuals' health, safety, and comfort needs, is directly related to OHS topics. Environmental factors such as ergonomics, lighting, air quality, and thermal comfort are crucial in ensuring the safety of interior spaces. In this context, equipping interior architecture students with OHS awareness facilitates approaching design processes more safely and sustainably.

Purpose and scope: The purpose of this study is to comprehensively analyze the content, objectives, learning outcomes, and curricula of OHS courses offered in interior architecture departments in Turkey. The research aims to identify the key themes emphasized in OHS courses at universities and reveal any topics that may be underrepresented or overemphasized. The study examined the course syllabi of OHS courses in interior architecture departments across 35 universities, analyzing them through content analysis to evaluate their objectives, outcomes, content, and course programs. The scope of the research reveals the alignment between the OHS knowledge students are expected to acquire and the interior architecture curriculum. The course content was analyzed in relation to fundamental OHS concepts, regulations, personal protective equipment, risk analysis, emergency safety, and other practical topics, such as design-oriented applications and professional OHS solutions.

Method: This research was conducted to evaluate the current state of OHS courses offered in interior architecture departments in Turkey and propose improvements. The study was designed using qualitative research methods and carried out based on content analysis. During the data collection process, the curricula of 76 interior architecture departments across Turkey were examined, and OHS courses were found to be offered in 35 of these departments. The course information packages published on the web pages of these 35 universities were collected and systematically categorized for in-depth analysis. In the content analysis process, three independent researchers reviewed the course texts, and the data obtained from these texts were grouped under eight main themes: *Occupational Health and Safety Concepts and Historical Development*, *OHS Regulations and Legislation in Interior Architecture*, *Personal Protective Equipment (PPE) and Safety Signs*, *Emergency and Disaster Safety in Interior Spaces*, *Risk and Hazard Analysis*, *Design Factors in Interior Spaces*, *Chemical and Biological Risks in the Workplace*, *Organization, Solutions, and Practical Applications of Interior Space OHS*. These themes were analyzed based on their frequency in course content, and the relationships between the themes and the prioritized topics of the courses were evaluated. To enhance the reliability of the study, the consistency of the findings from independent analyses was compared and verified. Additionally, the impact of OHS courses on students' safety awareness and professional skills was examined by integrating literature review findings with the analysis results. This holistic approach enabled an assessment of the potential of the course content to increase student OHS awareness.

Findings and conclusion: According to the findings, the most emphasized topics in OHS courses were the theoretical foundations, specifically "Occupational Health and Safety Concepts and Historical Development" and "OHS Regulations and Legislation in Interior Architecture". These two themes were extensively covered in course objectives, learning outcomes, content, and weekly schedules, highlighting the importance of learning the basic principles and legal aspects of OHS. On the other hand, practical topics such as "Emergency and Disaster Safety", "Chemical and Biological Risks", and "OHS Solution Applications" were addressed in a more limited way. This indicates gaps in the practical application-oriented aspects of OHS within interior architecture education. Based on the findings, it is emphasized that OHS courses in interior architecture departments should integrate more practice and practical aspects. It was found that students need practical education on how OHS is applied in real-life scenarios and design processes. Furthermore, it is suggested that OHS courses be offered in collaboration with other disciplines through a multidisciplinary approach. Emphasizing topics such as ergonomics and psychosocial factors would improve the understanding of how interior design affects workers' health. In conclusion, while theoretical knowledge is given priority in OHS courses within interior architecture departments, there are gaps in practical applications and professional content. It is recommended that the content of OHS courses be addressed in a more comprehensive and in-depth manner. Additionally, to make OHS education more effective and comprehensive, it is suggested that the courses be structured in two phases. The first phase should focus on general OHS knowledge, while the second phase should address risks and practical applications specific to the interior architecture profession. This structure would allow students to acquire both theoretical knowledge and professional skills.

Keywords: OHS, Interior architecture, Education, Curriculum analysis

GİRİŞ

İş sağlığı ve güvenliği (İSG), günümüzde giderek daha fazla önem kazanan bir disiplindir. Çalışma ortamlarının güvenli hale getirilmesi, yalnızca iş kazalarının önlenmesini değil, aynı zamanda çalışanların refahını ve verimliliğini artırmayı da hedefler. Bu bağlamda, İSG'nin farklı meslek disiplinlerine entegre edilmesi, yalnızca yasal bir gereklilik değil, aynı zamanda etik bir sorumluluk olarak görülmektedir (Martin vd., 2012: 351). Özellikle iç mimarlık gibi mekân tasarımını merkeze alan bir alanda, güvenli çalışma ortamlarının oluşturulmasına yönelik bilgi ve farkındalık büyük önem taşımaktadır. Bu çalışma, Türkiye'deki iç mimarlık bölümlerinde verilen iş sağlığı ve güvenliği lisans eğitimine yönelik kapsamlı bir analiz sunmayı hedeflemektedir. Eğitim müfredatlarında yer alan İSG derslerinin içerik, kazanım, amaç ve program özelliklerini inceleyerek, iç mimarlara konunun hangi yönleri ile verildiği tespit edilmektedir. Bu derslerin, öğrencilerin İSG farkındalığını geliştirme ve meslek hayatlarında güvenli mekânlar tasarlama becerilerini artırmadaki rolü araştırılmaktadır. Bu amaçla, 35 üniversitenin İSG derslerine ilişkin veriler, belirli temalar üzerinden incelenerek iç mimarlık eğitimindeki iş sağlığı ve güvenliği dersi ile ilgili bir çerçeve oluşturulmuştur. Bu bağlamda, çalışma hem eğitimin içeriğine dair bir durum tespiti yapmakta hem de İSG'nin iç mimarlık eğitimindeki yerini güçlendirmek için öneriler geliştirmektedir. Çalışmada kullanılan içerik analizi yöntemi, ders metinlerinden elde edilen bilgilerin sistematik bir şekilde sınıflandırılmasını sağlamış, belirlenen temalar aracılığıyla İSG'nin iç mimarlık eğitimi bağlamındaki kapsamını ortaya koymuştur. Bu yaklaşımla, disiplinler arası bir alan olan İSG'nin iç mimarlık eğitime entegrasyonuna yönelik somut ve uygulanabilir öneriler sunulmaktadır. Bu araştırmanın, iç mimarlık bölümlerinde İSG eğitime yönelik farkındalığı artırarak daha güvenli ve bilinçli tasarım süreçlerine katkı sağlaması beklenmektedir. Aynı zamanda, iç mimarlık öğrencilerinin meslek hayatında karşılaşacakları güvenlik risklerini daha iyi anlamalarına ve bu risklere yönelik çözüm üretme yetkinliklerini geliştirmelerine destek olmayı hedeflemektedir.

Literatürde İş Sağlığı ve Güvenliği

İş sağlığı ve güvenliği, çalışma ortamlarında meydana gelebilecek riskleri önleme ve çalışanların fiziksel, ruhsal ve sosyal refahını koruma amacı taşıyan disiplinlerarası bir alan olarak tanımlanmaktadır (Akkaya, 2017: 504). Endüstriyel devrimle birlikte iş kazalarının artması ve çalışma koşullarının kötüleşmesi, bu alandaki yasal düzenlemelerin ve bilimsel çalışmaların gelişimini tetiklemiştir (Ünver, 2013: 9-12). Bu süreçte artan iş kazaları ve meslek hastalıkları, güvenlik önlemlerinin alınmasını zorunlu kılmıştır (Bhagawati, 2015: 93). İlerleyen yıllarda, çalışanların haklarının korunması ve güvenli çalışma ortamlarının sağlanması ulusal ve uluslararası düzeyde öncelikli bir konu haline gelmiştir (Yalçınkaya & Yalçınkaya, 2024a: 1705). Bu bağlamda, iş sağlığı ve güvenliği yalnızca işyerindeki risklerin azaltılmasını değil, aynı zamanda iş süreçlerinin sürdürülebilirliğini ve verimliliğini de doğrudan etkileyen bir faktör olarak ele alınmaktadır (Çiçek & Öçal, 2016: 108). İç mekân tasarımında iş sağlığı ve güvenliği, ergonomi, ışıklandırma, hava kalitesi, termal konfor ve akustik düzenlemeler gibi fiziksel çevre unsurlarını kapsayan bir perspektifle değerlendirilmektedir. Özellikle ergonomi, kullanıcıların fiziksel sağlığını korumaya yönelik bir yaklaşım sunarken, çalışma ortamlarında konforun artırılması ve uzun vadede oluşabilecek sağlık sorunlarının önlenmesi için kritik bir rol oynamaktadır (Ulukan, 2015). İç mekânlarda risk yönetimi, sadece çalışanların değil, aynı zamanda kullanıcıların da güvenliğini sağlamayı hedefleyen bir süreci ifade eder (Ceylan, 2012: 96). Bu nedenle, iç mekân tasarımında risk analizi ve yönetimi, güvenliğin sağlanması açısından temel bir gereklilik olarak ortaya çıkmaktadır.

Mevcut literatürde, iş sağlığı ve güvenliği konularının eğitim yoluyla bireylere kazandırılması gerektiği sıklıkla vurgulanmaktadır (Pala, 2005: 18-22; Yılmaz, 2009: 109; Yıldırım, 2010: 84; Topgül & Alan, 2017: 588; Koçak & Koray, 2018: 1789). Eğitim, bireylerde güvenlik kültürünün oluşmasında ve davranış değişikliklerinin sağlanmasında etkili bir araçtır (Güler vd. 2018: 313). Özellikle meslekî eğitim programlarında iş sağlığı ve güvenliği derslerinin yer alması, bu bilincin kazandırılmasında kritik bir rol oynamaktadır (Topgül & Alan, 2017: 596). İç mimarlık gibi insan odaklı tasarım disiplinlerinde, öğrencilerin iş sağlığı ve güvenliği bilinci ile yetiştirilmesi, tasarım süreçlerinin daha bilinçli ve kapsamlı bir şekilde yürütülmesini sağlamaktadır (Ulukan, 2015). Bu durum, kullanıcıların sağlık ve güvenlik ihtiyaçlarının karşılanmasında önemli bir katkı sunmaktadır. Literatürde iç mekân tasarımında iş sağlığı ve güvenliğinin farklı boyutları ele alınmış ve bu konunun çok disiplinli bir yaklaşımla incelenmesi gerektiği vurgulanmıştır. Özellikle ergonomik tasarım kriterleri, fiziksel çalışma koşullarının iyileştirilmesi, iç mekânlarda kimyasal ve

biyolojik risklerin önlenmesi, acil durum planlaması ve güvenlik işaretlerinin kullanımı gibi konular ön plana çıkmaktadır (Oral & Bekman, 2021: 169). Bunlar hem tasarım sürecinde hem de iç mekânların kullanımında sağlıklı ve güvenli bir çevrenin oluşturulması için gerekli unsurlar olarak tanımlanmaktadır (Ustaoglu, 2020: 8). Ayrıca, afet ve acil durum güvenliği gibi özel risk faktörlerinin dikkate alınması, kullanıcıların olası kriz durumlarında güvenli bir şekilde hareket edebilmelerine olanak tanımaktadır.

İç mimarlık literatürü, iş sağlığı ve güvenliğinin tasarım süreçlerinde yalnızca teknik önlemlerle sınırlı kalmaması, aynı zamanda estetik ve işlevsellik boyutlarıyla bütüncül biçimde değerlendirilmesi gerektiğini vurgulamaktadır (Yalçınkaya & Karabina, 2024: 40; Sönmez, 2021: 148). Bu vurgu, İSG'nin iç mimarlık eğitiminde hangi ölçüde ve nasıl yer alması gerektiği sorusunu gündeme getirmektedir. Çalışmanın temel amacı, Türkiye'deki iç mimarlık bölümlerinde verilen iş sağlığı ve güvenliği derslerini incelemek; ders içerikleri ve öğrenme çıktıları üzerinden konunun hangi boyutlarda ve nasıl ele alındığını ortaya koymaktır. Bu kapsamda İSG dersi veren 35 üniversitenin ders içerikleri analiz edilmiştir. Araştırma, İSG'nin iç mimarlık eğitimindeki konumunu görünür kılmayı ve derslerin daha etkin hale getirilmesine yönelik öneriler geliştirmeyi hedeflemekte; böylece hem akademik literatüre katkı sağlamakta hem de eğitim programları için yol gösterici olmaktadır. Sonuç olarak, İSG'nin yalnızca teknik bir gereklilik değil, tasarım sürecinin bütünsel bir parçası olduğu ortaya konulmaktadır.

YÖNTEM

Araştırmanın Hedef ve Soruları

Bu araştırma, Türkiye'deki iç mimarlık bölümlerinde verilen İSG derslerinin mevcut durumunu inceleyerek, ders içerikleri ile öğrenme çıktılarından yola çıkarak geliştirilmesi için öneriler sunmayı amaçlamaktadır. Araştırmanın temel soruları şunlardır:

- Türkiye'deki iç mimarlık bölümlerinde verilen İSG derslerinin içeriklerinde öne çıkan ve göz ardı edilen konular nelerdir?
- İç mimarlık öğrencilerinin güvenlik risklerine dair bilgi edinmesi ve bu bilgiyi tasarımlarına etkin bir şekilde uygulayabilmesi için İSG dersi nasıl olmalı?

Araştırmanın Alanı

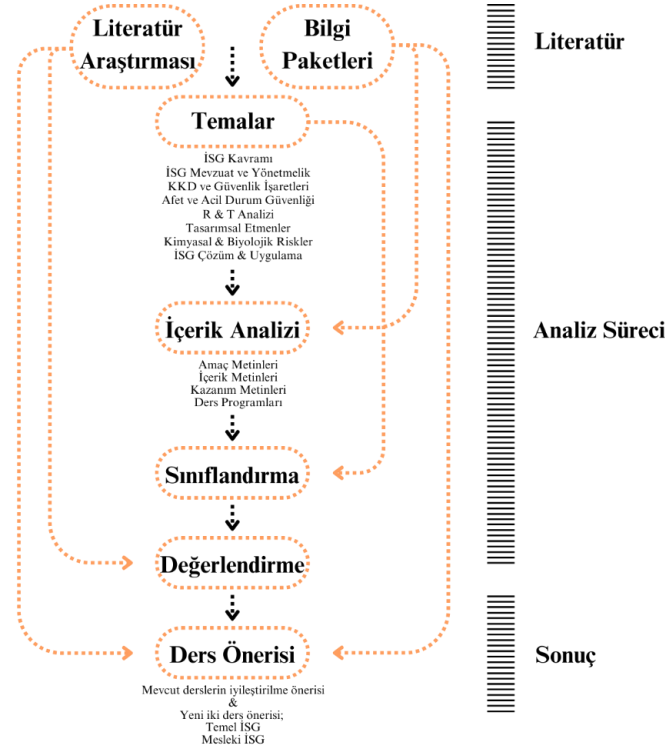
Türkiye'de toplamda 208 üniversite bulunmaktadır (YÖK, 2024) ve bunlardan 76'sında iç mimarlık veya iç mimarlık ve çevre tasarımı bölümleri yer almaktadır. Bu araştırma kapsamında, söz konusu 76 üniversite detaylı olarak incelenmiş ve 35 üniversitede İş Sağlığı ve Güvenliği (İSG) dersinin verildiği tespit edilmiştir. Araştırmanın kapsamı, bu 35 üniversiteyi oluşturmakta olup, bu üniversiteler üzerinde yapılan analizler neticesinde, 10'unun devlet üniversitesi, 25'inin ise vakıf üniversitesi olduğu belirlenmiştir (Tablo 1).

Tablo 1. İş sağlığı ve güvenliği dersi bulunan iç mimarlık- iç mimarlık ve çevre tasarımı bölümlerinin listesi

No	Üniversite Adı	Türü	No	Üniversite Adı	Türü
1	Afyon Kocatepe Üniversitesi	Devlet	19	İstanbul Rumeli Üniversitesi	Vakıf
2	Altınbaş Üniversitesi	Vakıf	20	İstanbul Sabahattin Zaim Üniversitesi	Vakıf
3	Ankara Bilim Üniversitesi	Vakıf	21	İstanbul Yeni Yüzyıl Üniversitesi	Vakıf
4	Ankara Medipol Üniversitesi	Vakıf	22	İstinye Üniversitesi	Vakıf
5	Antalya Belek Üniversitesi	Vakıf	23	Kocaeli Üniversitesi	Devlet
6	Atatürk Üniversitesi	Devlet	24	Konya Gıda ve Tarım Üniversitesi	Vakıf
7	Biruni Üniversitesi	Vakıf	25	Konya Teknik Üniversitesi	Devlet
8	Çankaya Üniversitesi	Vakıf	26	KTO Karatay Üniversitesi	Vakıf
9	Hasan Kalyoncu Üniversitesi	Vakıf	27	Kütahya Dumlupınar Üniversitesi	Devlet
10	Işık Üniversitesi	Vakıf	28	Maltepe Üniversitesi	Vakıf
11	İskenderun Teknik Üniversitesi	Devlet	29	Mimar Sinan Güzel Sanatlar Üniversitesi	Devlet
12	İstanbul Atlas Üniversitesi	Vakıf	30	Necmettin Erbakan Üniversitesi	Devlet
13	İstanbul Aydın Üniversitesi	Vakıf	31	Nuh Naci Yazgan Üniversitesi	Vakıf
14	İstanbul Beykent Üniversitesi	Vakıf	32	Ostim Teknik Üniversitesi	Vakıf
15	İstanbul Esenyurt Üniversitesi	Vakıf	33	Selçuk Üniversitesi	Devlet
16	İstanbul Gedik Üniversitesi	Vakıf	34	Toros Üniversitesi	Vakıf
17	İstanbul Gelişim Üniversitesi	Vakıf	35	Trakya Üniversitesi	Devlet
18	İstanbul Medipol Üniversitesi	Vakıf			

Araştırmanın Tekniği

Bu çalışma, nitel araştırma yöntemleri temelinde kurgulanmış olup, içerik analizi tekniği kullanılarak gerçekleştirilmiştir. Çalışmanın ilk aşamasında, araştırma kapsamında belirlenen temaların oluşturulması ve iç mimarlık bölümlerinde İSG derslerinin mevcut durumunun tespit edilmesi amacıyla kapsamlı bir literatür taraması gerçekleştirilmiştir. Analiz sürecinde, elde edilen veriler doğrultusunda temalar sınıflandırılmış, İSG dersi bilgi paketleri belirli kodlar aracılığıyla analiz edilerek içerik değerlendirmesi yapılmıştır. İçerik analizi, nitel verilerin belirli kategoriler altında sınıflandırılması ve incelenmesi amacıyla kullanılan bir yöntem olup, bu çalışma kapsamında ders içeriklerinin sistematik bir biçimde ele alınmasını sağlamıştır (Hepkul, 2002: 2). Çalışma sonucunda, mevcut derslerin iyileştirilmesine yönelik öneriler sunulmuş ve İSG dersi bulunmayan bölümler için iki aşamalı bir ders modeli tanımlanmıştır (Görsel 1).

Görsel 1. İçerik analizi aşamaları

Verilerin Toplanması

Araştırmada veri toplama süreci aşağıdaki adımlardan oluşmaktadır:

1. Türkiye'deki 35 üniversitenin iç mimarlık bölümlerinde verilen İSG derslerine ait verilere ilgili üniversitelerin resmî web sitelerinden ulaşılması.
2. İlgili derslere ait içerik, amaç, kazanım ve ders programı metnlerinin derlenmesi (Tablo 2).
3. Literatür taraması ile mevcut akademik kaynaklardan İSG eğitimi üzerine ek bilgilerin elde edilmesi

Tablo 2. İçerik, amaç, kazanım ve ders programı metnlerinin derlenmesi örneği

No	Üniversite Adı	Metin	Metin Türü
1	Afyon Kocatepe Üniversitesi	Öğrenme-öğretme etkinliklerini başarıyla tamamlayan öğrenciler; 1. İş yerinde, temizlik, aydınlatma, ısıtma ve ses seviyesinin iş kazalarına ve işçi sağlığına etkisi 2. İş kazalarının oluşmasında etkili olan faktörler (uykusuzluk, aşırı yorgunluk, hastalık, işe uygun olmamak, dikkatsizlik ve tedbirsizlik) 3. Yanma, düşme, zehirlenme, elektrik çarpması, makine kazası, delici/kesici aletlerle yaralanma ve alınacak önlemler 4. Suni solunum, kırık-çıkık, yanma, zehirlenme, kanamayı durdurma, elektrik çarpması olaylarında ilk yardım	İçerik Metni
1	Afyon Kocatepe Üniversitesi	Bu dersin amacı, öğrencilere meslek hastalıkları ve iş güvenliği konularında mesleki davranış kazandırmaktır.	Amaç Metni
1	Afyon Kocatepe Üniversitesi	İlk yardım tedbirlerini almak Çalışma emniyeti sağlamak Yasaları öğrenmek	Kazanım Metni

1	Afyon Kocatepe Üniversitesi	1. İlk yardım eğitimi	Ders Programı Metni
		2. İlk yardım eğitimi	
		3. İlk yardım eğitimi	
		4. İlk yardım eğitimi	
		5. İlk yardım malzemeleri	
		6. İlk yardım malzemeleri	
		7. Ders tekrarı ve Ara sınav	
		8. Ders tekrarı ve Ara sınav	
		9. Kişisel emniyet sağlama	
		10. Kişisel emniyet sağlama	
		11. Kişisel emniyet sağlama	
		12. Çalışanların emniyetini sağlama	
		13. İş ortamı güvenliği sağlama	
		14. İş ortamı güvenliği sağlama	

Verilerin Analizi

Toplanan veriler, içerik analizi yöntemiyle incelenmiş ve İSG derslerinde öne çıkan temalar belirlenmiştir. Araştırma sürecinde üç bağımsız araştırmacı elde edilen metinleri analiz etmiştir ve kodlama farklılıkları üzerinde uzlaşa sağlamak adına görüşmeler yapılmıştır. Bağımsız analizler araştırmanın güvenilirliğini artırmak amacıyla gerçekleştirilmiştir. Analizler sonucunda sekiz ana tema tespit edilmiştir:

1. İş Sağlığı ve Güvenliği Kavramları ve Tarihsel Gelişimi
2. İç Mimarlıkta İSG Mevzuat ve Yönetmelikler
3. Kişisel Koruyucu Donanımlar (KKD) ve Güvenlik İşaretleri
4. İç Mekânlarda Afet ve Acil Durum Güvenliği
5. Risk ve Tehlike Analizleri
6. İç Mekânlarda Tasarımsal Etkenler
7. Çalışma Ortamında Kimyasal ve Biyolojik Riskler
8. İç Mekân İSG'nin Organize Edilmesi, Çözümleri ve Pratik Uygulamalar

Bu temalar, ders içeriklerinde yer alma sıklığına göre kategorize edilerek aralarındaki ilişkiler detaylı bir biçimde değerlendirilmiştir (Tablo 3).

Tablo 3. Metinlerin kategorize edilmesi örneği

1 Afyon Kocatepe Üniversitesi		
Hafta	Konu	Kodlama
1	İlk yardım eğitimi	T4-d
2	İlk yardım eğitimi	T4-d
3	İlk yardım eğitimi	T4-d
4	İlk yardım eğitimi	T4-d
5	İlk yardım malzemeleri	T4-d
6	İlk yardım malzemeleri	T4-d
7	Ders tekrarı ve ara sınav	
8	Ders tekrarı ve ara sınav	
9	Kişisel emniyet sağlama	T3-a
10	Kişisel emniyet sağlama	T3-a
11	Kişisel emniyet sağlama	T3-a
12	Çalışanların emniyetini sağlama	T8-b
13	İş ortamı güvenliği sağlama	T8-b
14	İş ortamı güvenliği sağlama	T8-b

İçerik analizi sürecinde elde edilen bulgular, mevcut İSG eğitiminde hangi alanların ön planda olduğu ve hangi konuların eksik kaldığını ortaya koymuştur. Araştırmanın sonuçları, iç mimarlık eğitiminde İSG'ye dair farkındalığın artırılmasına yönelik potansiyel alanların belirlenmesini ve öneriler geliştirilmesini hedeflemektedir.

BULGULAR

Bu çalışmada Türkiye'deki üniversitelerde yer alan 35 iç mimarlık- iç mimarlık ve çevre tasarımı bölümlerinde verilen İSG derslerinin bilgi paketlerindeki iş sağlığı ve güvenliği ile ilgili “amaç, kazanım, içerik ve ders programları” metinleri içerik analizi yöntemiyle değerlendirilmiştir. İç mimarlık eğitiminde yer

alan İSG dersleri ile ilgili sekiz ana tema oluşturulmuştur (Görsel 2). Bu temalar, “İş Sağlığı ve Güvenliği Kavramları ve Tarihsel Gelişimi”, “İç Mimarlıkta İSG Mevzuat ve Yönetmelikler”, “Kişisel Koruyucu Donanımlar (KKD) ve Güvenlik İşaretleri”, “İç Mekânlarda Afet ve Acil Durum Güvenliği”, “Risk ve Tehlike Analizleri”, “İç Mekânlarda Tasarımsal Etkenler”, “Çalışma Ortamında Kimyasal ve Biyolojik Riskler” ve “İç Mekân İSG’nin Organize Edilmesi, Çözümleri ve Pratik Uygulamalar” başlıkları altında toplanmıştır. Temaların içeriğine bakıldığında;

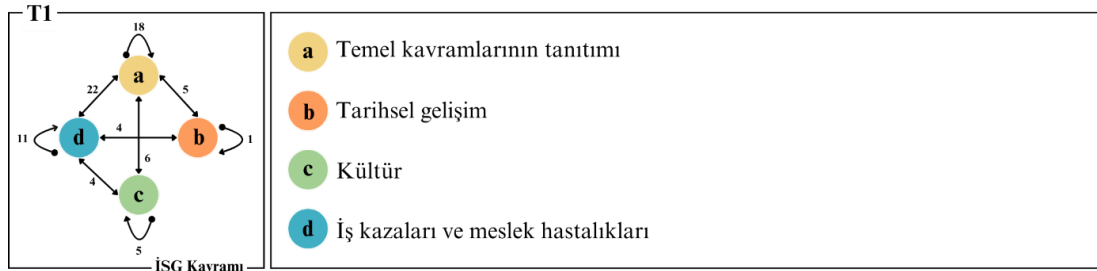
İSG Kavramı	İSG; a) Temel kavramlarının tanıtımı b) Tarihsel gelişim c) Kültür d) İş Kazaları ve meslek hastalıkları	R & T Analizi	a) Tehlike ve riskin tanımlanması b) Risk değerlendirme yöntemleri c) İç mekânda yapılabilecek risk analizleri
İSG Mevzuat ve Yönetmelik	a) Türkiye’deki İSG mevzuatları b) 6331 sayılı İş Sağlığı ve Güvenliği Kanunu c) OHSAS 18001 ve ISO 45001 gibi İSG yönetim sistemleri d) İç mimarlığın bu yönetmelikler çerçevesindeki sorumlulukları e) Farklı alanlarda İSG	Tasarımsal Etkenler	a) Ergonomi a1) Isıtma ve sıcaklık a2) Aydınlatma a3) Havalandırma ve hava kalitesi a4) Ses ve gürültü seviyesi a5) Titreşim a6) Malzeme ve ekipman a7) Mekân organizasyonu ve hareket alanı b) Psikososyal özellik
KKD ve Güvenlik İşaretleri	a) KKD kullanımı b) İç mekânda güvenlik işaretleri, iş güvenliği simgeleri ve anlamları	Kimyasal & Biyolojik Riskler	a) Kimyasal özellik b) Biyolojik özellik
Afet ve Acil Durum Güvenliği	a) İç mekân yangın güvenliği, acil kaçış yolları, yangın söndürme sistemleri b) Deprem güvenliği c) Acil durum planlaması d) İlk yardım	İSG Çözüm & Uygulama	a) Gerçek hayat vakaları ve uygulama örnekleri üzerinden risklerin tespiti b) İSG için iç mekânda tasarım önerileri/ uygulamaları/ tedbirleri ve önlemleri

Görsel 2. İSG kategoriler tablosu

T1- İş Sağlığı ve Güvenliği Kavramları ve Tarihsel Gelişimi

Bu tema altında iç mimarlık öğrencilerinin İSG’nin temel kavramlarını, tarihsel gelişimini, kültürel boyutunu ve iş kazaları ile meslek hastalıklarını kapsamlı bir şekilde anlaması yer almaktadır. Bu tema, İSG dersi ile ilgili öğrencilerin İSG’yi yalnızca bir yasal zorunluluk değil, aynı zamanda etik bir sorumluluk ve tasarım süreçlerinde kritik bir bileşen olarak görmelerini hedefleyen bilgileri içerir. Bunu tema altında yer alan dört alt tema desteklemektedir. Temel kavramların tanıtımı, İSG’nin temel tanımları ve kavramları tanıtılarak, öğrencilerin bu terimleri tasarım bağlamında kullanma becerisini geliştirmeyi sağlar. Tarihsel gelişim başlığı, İSG’nin sanayi devriminden günümüze kadar geçirdiği süreci ve bunun iç mekân tasarımına etkisini açıklarken, güvenlik kültürü ise İSG’yi bir davranış biçimi ve toplumsal sorumluluk olarak ele alır. İş kazaları ve meslek hastalıkları başlığı ise, öğrencilerin tasarımlarında riskleri önceden belirleme ve güvenli çalışma ortamları oluşturma becerisi kazanmalarını destekler (Görsel 3).

Temanın bilgi paketlerinde yer alma durumu ve birbiri ile ilişkileri analiz edildiğinde; *a- temel kavramların tanıtımı* (18) kategorisinin hem tek başına hem diğer kategorilerle birlikte geçme durumunun baskın olduğu görülmektedir. Özellikle, *a- temel kavramların tanıtımı* ve *d- iş kazaları ve meslek hastalıkları* kategorileri, eğitim içeriklerinde sıklıkla birlikte değerlendirilen konular arasında (22) yer almaktadır. Buna karşın, *b- tarihsel gelişim* (1) kategorisinin, bu tema kapsamında diğer kategorilere göre daha az vurgulandığı dikkat çekmektedir (Görsel 3). Bu tema, İSG'nin mekân tasarımıyla bütünleşmesi için öğrencilere kapsamlı bir altyapı sunarak güvenli, ergonomik ve kullanıcı odaklı tasarım bilinci geliştirmelerini hedefleyen bilgiyi içermektedir.

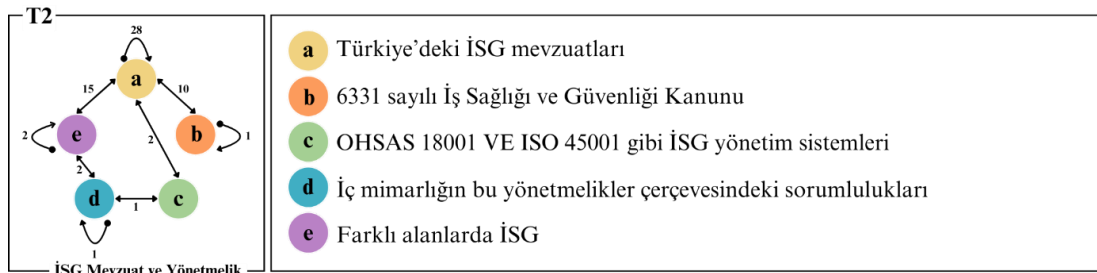

Görsel 3. T1- İş sağlığı ve güvenliği kavramları ve tarihsel gelişimi alt temalarının sıklığı ve ilişkisi

T2- İç Mimarlıkta İSG Mevzuat ve Yönetmelikler

Bu tema altında, iç mimarlık öğrencilerinin iş sağlığı ve güvenliğiyle ilgili yasal düzenlemeleri, standartları ve uygulamaları anlayarak mesleki sorumluluklarının farkına varmaları üzerine olan konulara yer verilmiştir. Tema altında bulunan beş alt tema bu amacı desteklemektedir. Türkiye'deki İSG mevzuatlarının genel yapısı ve 6331 sayılı İş Sağlığı ve Güvenliği Kanunu'nun içeriği, öğrencilerin tasarım süreçlerinde yasal gerekliliklere uygun çözümler geliştirmelerine rehberlik eder. OHSAS 18001 ve ISO 45001 gibi uluslararası İSG yönetim sistemleri, öğrencilerin global standartları öğrenerek bu sistemlerin tasarım süreçlerine nasıl entegre edileceğini kavramalarını sağlar. İç mimarlığın bu yönetmelikler çerçevesindeki sorumlulukları, tasarımlarında güvenliğini ön planda tutmalarını desteklerken, farklı alanlarda İSG uygulamaları, çeşitli sektörlerin güvenlik ihtiyaçlarını anlamalarına katkı sağlar (Görsel 4).

Temanın bilgi paketlerinde yer alma durumu ve birbiri ile ilişkileri analiz edildiğinde; *a- Türkiye'de İSG mevzuatları* hem içerik yoğunluğu hem de tekrar sıklığı açısından en fazla vurgulanan konu olarak öne çıkmaktadır. Bu kategori, yalnızca bağımsız bir başlık olarak değil, aynı zamanda *e- farklı alanlarda İSG ile ele alınarak* (15) çok yönlü bir bakış açısı sunmaktadır. Buna karşılık, *c- OHSAS 18001 ve ISO 45001 gibi İSG yönetim sistemleri*, daha teknik bir alan olması nedeniyle en az ele alınan kategori olarak dikkat çekmektedir (Görsel 4). Bu tema, öğrencilerin ulusal ve uluslararası mevzuat bilgilerini öğrenerek, güvenli ve yasalara uygun iç mekânlar tasarlama yetkinliklerini geliştirmeyi hedefleyen bilgiyi içermektedir.

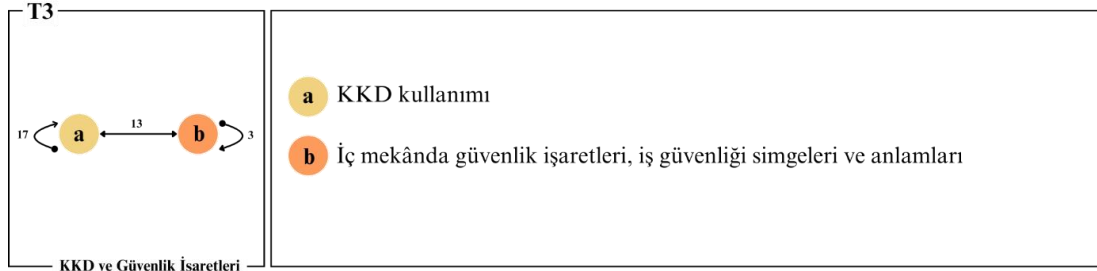
Görsel 4. T2- İç mimarlıkta İSG mevzuat ve yönetmelikler alt temalarının sıklığı ve ilişkisi

T3- Kişisel Koruyucu Donanımlar (KKD) ve Güvenlik İşaretleri

Bu tema altında, iç mimarlık öğrencilerinin güvenli çalışma ortamları oluşturabilmeleri için temel güvenlik araçlarını tanımalarını ve doğru şekilde kullanmaları üzerine olan konulara yer verilmiştir. Tema iki alt tema ile desteklenmektedir. Bu kapsamda, KKD kullanımı, farklı mesleki risklere karşı koruma sağlayan koruyucu gözlükler, eldivenler, baretler gibi donanımların tanıtımı ve kullanım esaslarını kapsar. İç mekânda güvenlik işaretleri, iş güvenliği simgeleri ve anlamları ise tasarım süreçlerinde güvenlik işaretlerinin doğru

yerleştirilmesi ve kullanıcıların bu işaretleri anlaması için gerekli bilgi ve farkındalığı kazandırmayı hedefler (Görsel 5).

Temanın bilgi paketlerinde yer alma durumu ve birbiri ile ilişkileri analiz edildiğinde; *a- kişisel koruyucu donanım (KKD) kullanımı* (17), bağımsız bir konu olarak önemli bir vurgu kazanmıştır. Bununla birlikte, *b- iç mekânda güvenlik işaretleri, iş güvenliği simgeleri ve anlamlarını* içeren kategori, genellikle *a- KKD kullanımı* ile ele alınarak (13) bütüncül bir perspektif sunmaktadır (Görsel 5). Bu tema, öğrencilerin hem güvenlik donanımlarını etkili bir şekilde kullanabilmelerini hem de işaretleme ve yönlendirme sistemlerini güvenli iç mekân tasarımına entegre edebilmelerini sağlayarak, kullanıcıların güvenliğini önceliklendiren tasarım yaklaşımları geliştirmelerini hedefleyen bilgiyi içermektedir.

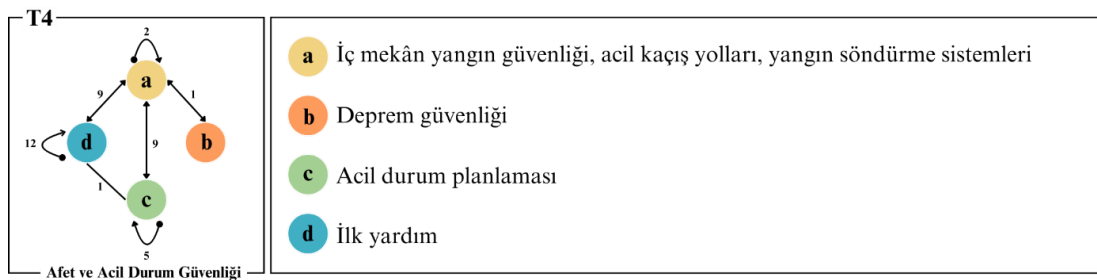

Görsel 5. T3- Kişisel koruyucu donanımlar (KKD) ve güvenlik işaretleri alt temalarının sıklığı ve ilişkisi

T4- İç Mekânlarda Afet ve Acil Durum Güvenliği

Bu tema altında, iç mimarlık öğrencilerine acil durum ve afet risklerini önceden öngörüp, güvenli mekânlar tasarlayabilmeleri için gerekli bilgi ve farkındalığın kazandırması üzerine olan konulara yer verilmiştir. Bu bağlamda tema dört alt temadan oluşmaktadır. İç mekân yangın güvenliği, acil kaçış yolları ve yangın söndürme sistemleri, yangın gibi tehlikeler karşısında güvenli tahliye ve müdahale olanaklarını tasarım sürecine entegre etmeyi hedefler. Deprem güvenliği, yapısal olmayan elemanların güvenliğini sağlayarak deprem sırasında yaralanmaları önlemeyi amaçlar. Acil durum planlaması, kriz anlarında mekân kullanıcılarının hızlı ve organize bir şekilde hareket edebilmesi için gerekli düzenlemeleri kapsarken, ilk yardım, kazalar ve ani sağlık sorunlarında temel müdahale bilgilerini öğrencilerle paylaşmayı hedefler (Görsel 6).

Temanın bilgi paketlerinde yer alma durumu ve birbiri ile ilişkileri analiz edildiğinde; *d- ilk yardım* (12) en sık ele alınan kategori olarak öne çıkmaktadır. Ayrıca, *d- ilk yardım* kategorisinin, *a- iç mekân yangın güvenliği, acil kaçış yolları ve yangın söndürme sistemleri* kategorisi ile sıklıkla vurgulandığı (9) tespit edilmiştir. Öte yandan, *b- deprem güvenliği* konusunun yalnızca bir kez değinildiği ve bu bağlamda sınırlı bir inceleme alanı oluşturduğu görülmektedir (Görsel 6). Bu tema hem kullanıcıların güvenliğini sağlamak hem de mekânların afet ve acil durumlara karşı dayanıklılığını artırmak için gerekli olan bilgiyi içermektedir.

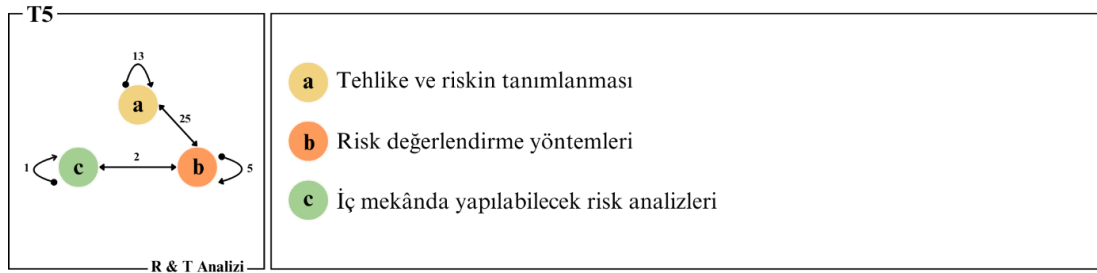
Görsel 6. T4- İç mekânlarda afet ve acil durum güvenliği alt temalarının sıklığı ve ilişkisi

T5- Risk ve Tehlike Analizleri

Bu tema altında, iç mimarlık öğrencilerinin mekân tasarımı sırasında olası tehlikeleri önceden tespit edip, bu tehlikelerin yol açabileceği riskleri değerlendirebilme becerisi kazanmaları üzerine olan konulara yer verilmiştir. Bu beşinci tema üç alt tema ile desteklenmektedir. Bu doğrultuda, tehlike ve riskin tanımlanması, öğrencilere potansiyel tehlikeleri ve bunların olası sonuçlarını anlamaları için temel bir altyapı sağlar. Risk

değerlendirme yöntemleri, öğrencilerin farklı analiz tekniklerini kullanarak tehlikelerin önceliğini belirleyip etkili önlemler alabilmelerini hedefler. İç mekânda yapılabilecek risk analizleri ise, ergonomi, yangın, aydınlatma gibi iç mekâna özgü riskleri inceleyerek güvenli bir tasarım yaklaşımı geliştirilmesine olanak tanır (Görsel 7).

Temanın bilgi paketlerinde yer alma durumu ve birbiri ile ilişkileri analiz edildiğinde; *a- tehlike ve riskin tanımlanması* (13) en sık ele alınan kategori olarak öne çıkmaktadır. Bu tema çerçevesinde dikkat çeken bir diğer önemli husus, *a- tehlike ve riskin tanımlanması* ile *b- risk değerlendirme yöntemleri* kategorilerinin büyük ölçüde birlikte (25) ele alınmasıdır. Buna karşılık, *c- iç mekânda yapılabilecek risk analizleri* (1) kategorisinin bu tema kapsamında oldukça sınırlı bir şekilde yer aldığı gözlemlenmiştir (Görsel 7). Bu tema, öğrencilerin hem kullanıcı güvenliğini hem de mekânın işlevselliğini artıracak sistematik bir düşünce yapısı geliştirmelerini sağlayacak bilgiyi içermektedir.

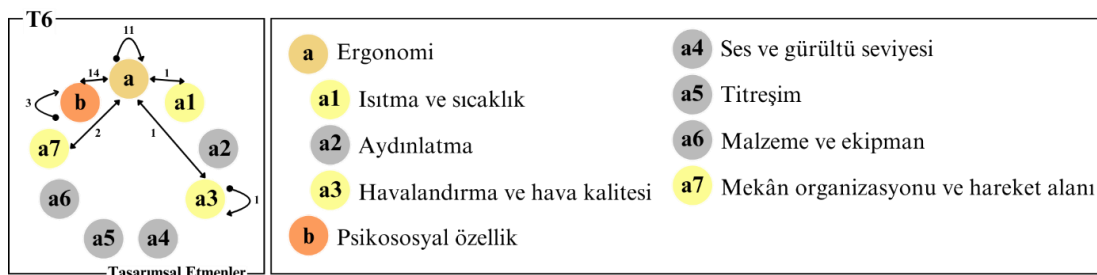

Görsel 7. T5- Risk ve tehlike analizleri alt temalarının sıklığı ve ilişkisi

T6- İç Mekânlarda Tasarımsal Etkenler

Bu tema altında, insanların daha verimli, sağlıklı ve güvenli bir şekilde çalışabilmesi için iç mekanların tasarımında dikkate alınması gereken önemli faktörler üzerine olan konulara yer verilmiştir. Tema iki alt tema ile desteklenmekte olup, bu alt temalardan biri kendi içinde yedi alt başlık altında detaylandırılmaktadır. Ergonomi, bu temanın ana odaklarından biridir ve çalışma ortamlarını insanların biyolojik, psikolojik ve fiziksel ihtiyaçlarına uygun hale getirmeyi amaçlar. Alt başlıklarda, iç mekânlarda ısıtma ve sıcaklık, aydınlatma, havalandırma, ses, titreşim, malzeme ve ekipman gibi fiziksel koşulların yanı sıra, mekân organizasyonu ve hareket alanı gibi faktörler de ele alınır. Bu faktörler, çalışanların rahatlık, verimlilik ve sağlıkları için optimize edilmelidir. Psiko-sosyal özellikler ise, bireylerin iş yerindeki psikolojik ve sosyal ihtiyaçlarını dikkate alarak iş ortamını insan odaklı hale getirmeyi hedefler (Görsel 8).

Temanın bilgi paketlerinde yer alma durumu ve birbiri ile ilişkileri analiz edildiğinde; *a- ergonomi* sıklıkla bağımsız bir konu olarak ya da *b- psikososyal özellik* kategorisi ile ele alınan (14) bir başlık olarak değerlendirilmektedir. Bununla birlikte, *a- ergonomi* alt başlıkları arasında yer alan *a2- aydınlatma* (0), *a4- ses ve gürültü seviyesi* (0), *a5- titreşim* (0) ve *a6- malzeme ve ekipman* (0) kategorilerinin hiç vurgulanmamış olması, iç mimarlık disiplini açısından önemli bir eksiklik olarak dikkat çekmektedir (Görsel 8). Bu tema iç mekânların tasarımında fizyolojik ve psikolojik etkenlerin en uygun şekilde bir araya gelmesini sağlayacak bilgiyi içermektedir.

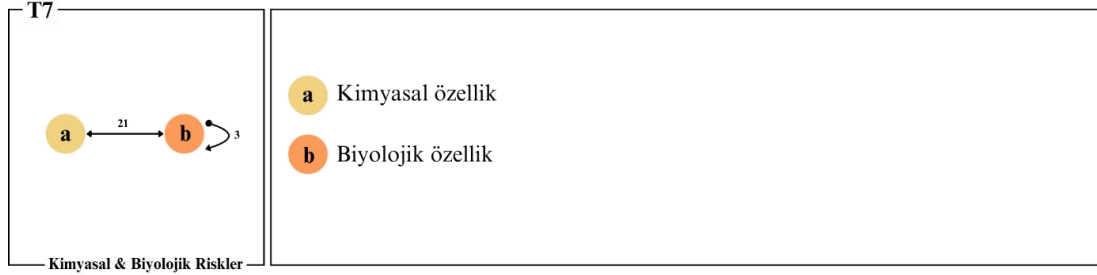
Görsel 8. T6- İç mekânlarda tasarımsal etkenler alt temalarının sıklığı ve ilişkisi

T7- Çalışma Ortamında Kimyasal ve Biyolojik Oluşabilecek Riskler

Bu tema altında, çalışanların sağlıklarını tehdit edebilecek potansiyel kimyasal ve biyolojik tehlikeleri belirlemek ve bu tehlikeleri en aza indirmek üzerine olan konulara yer verilmiştir. Tema altında yer alan iki

alt tema bu amacı desteklemektedir. Kimyasal özellik alt teması, iş yerlerinde kullanılan kimyasal maddelerin, zehirli gazların, buharların veya tozların çalışanlar üzerindeki olumsuz etkilerini analiz eder ve bunların güvenli bir şekilde yönetilmesi için gerekli önlemleri belirler. Biyolojik özellik alt teması ise, mikroorganizmalar, virüsler, bakteriler ve diğer biyolojik etmenlerin çalışma ortamındaki varlığını inceleyerek, çalışanların bu tür risklerden korunması için alınması gereken tedbirleri ortaya koyar (Görsel 9).

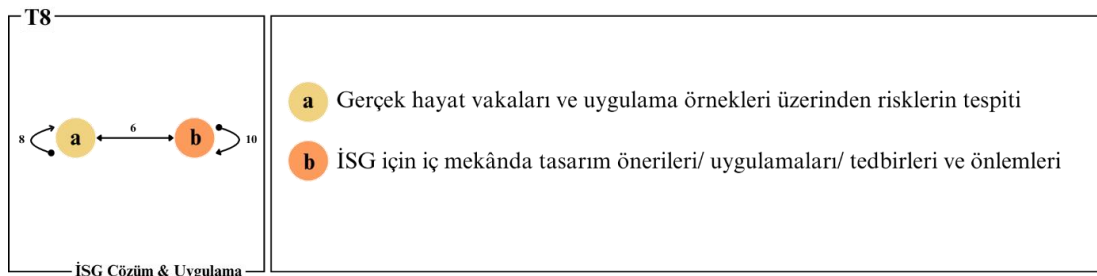
Temanın bilgi paketlerinde yer alma durumu ve birbiri ile ilişkileri analiz edildiğinde; *a- kimyasal özellik* ve *b- biyolojik özellik* kategorilerinin, iç mimarlık bölümlerinde verilen İSG derslerinde büyük ölçüde birlikte (21) ele alındığı tespit edilmiştir (Görsel 9). Bu tema, iş yerinde sağlık risklerinin yönetilmesi ve önlenmesi için bütünsel bir yaklaşım geliştirmeyi amaçlar ve her iki alt tema da çalışanların güvenliği için temel tehditleri tanımlayıp, etkili çözüm yolları sunmayı hedefleyen bilgiyi içermektedir.

Görsel 9. T7- Çalışma ortamında kimyasal ve biyolojik oluşabilecek riskler alt temalarının sıklığı ve ilişkisi

T8- İç Mekân İSG Organize Edilmesi, Çözümleri ve Pratik Uygulamalar

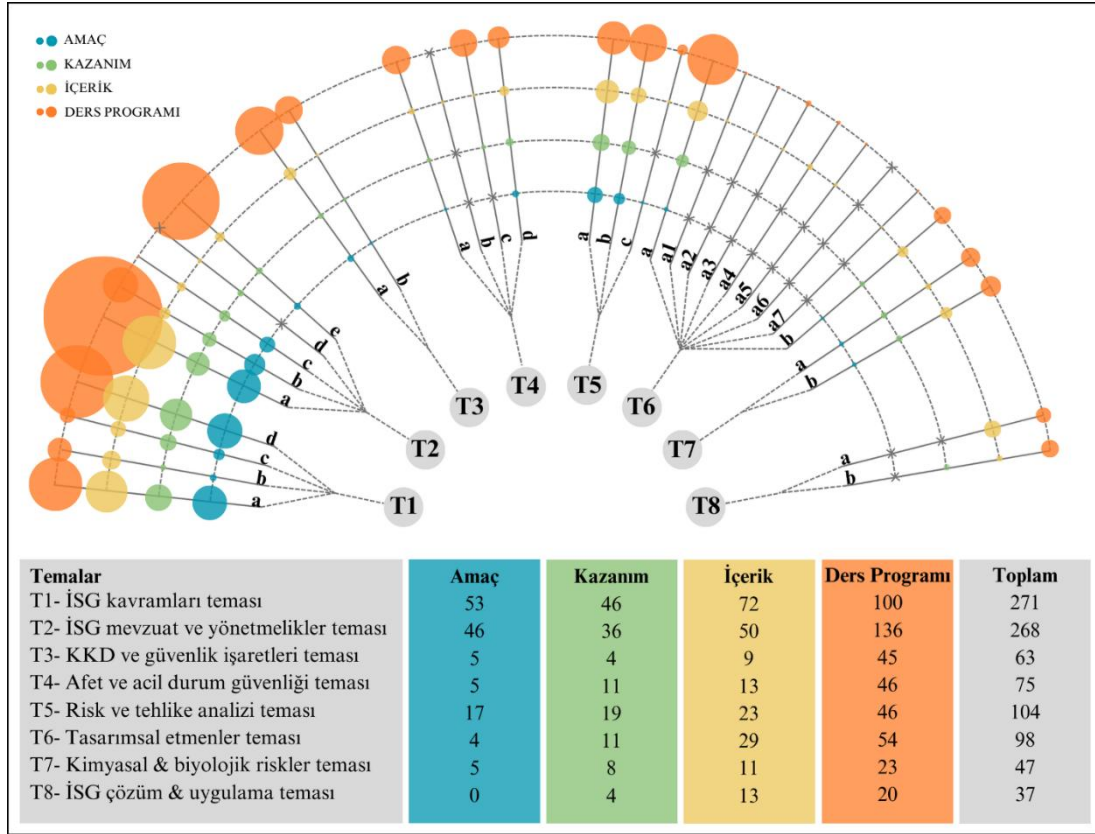
Bu tema altında, İSG ile ilgili iç mekanların daha verimli ve güvenli bir şekilde düzenlenmeleri üzerine olan konulara yer verilmiştir. Tema iki alt temadan oluşmaktadır. İlk alt tema olan gerçek hayat vakaları ve uygulama örnekleri üzerinden risklerin tespiti, mevcut çalışma ortamlarında karşılaşılan İSG risklerinin analiz edilmesini ve bu risklerin hangi uygulama ve çözüm yöntemleriyle ortadan kaldırılabilirliğini incelemeyi amaçlar. İkinci alt tema olan İSG için iç mekânda tasarım önerileri ve uygulamalar, iş yerlerinde tasarımın güvenliği artırıcı, riskleri azaltıcı şekilde yapılması gerektiğini vurgular. Bu alt tema, çalışma alanlarında alınacak tedbirlerin ve uygulanacak güvenlik önlemlerinin belirlenmesini sağlar (Görsel 10). Bilgi paketlerinde yer alma durumu ve birbiri ile ilişkileri analiz edildiğinde; *a- gerçek hayat vakaları ve uygulama örnekleri üzerinden risklerin tespiti* (8) ile *b- iş sağlığı ve güvenliği (İSG) için mekânda tasarım önerileri, uygulamaları, tedbirleri ve önlemleri* (10) kategorileri hem bağımsız olarak hem de bir arada (6) ele alınan başlıklar arasında yer almaktadır. Ancak, her iki kategorinin de sınırlı bir şekilde vurgulanmış olması, alan açısından kritik bir eksiklik olarak değerlendirilmektedir (Görsel 10). Bu tema, iş yerlerinde çalışanların sağlığını ve güvenliğini sağlamak için iç mekânların etkin bir şekilde organize edilmesi ve uygun çözümlerle desteklenmesini sağlayacak bilgiyi içermektedir.

Görsel 10. T8- İç mekân İSG organize edilmesi, çözümleri ve pratik uygulamalar alt temalarının sıklığı ve ilişkisi

İSG Ders Plan Analizi

Lisans programlarında derslerin tanımlanmasında amaç, öğrenme kazanımları, içerik ve haftalık ders programı temel belirleyici unsurlar olarak öne çıkmaktadır. Bu bağlamda, İSG dersleri bu unsurlar doğrultusunda tematik açıdan incelendiğinde aşağıdaki bulgular elde edilmiştir (Görsel 11).

Görsel 11. Ders planında yer alan İSG temalarının sıklığı

Derslerin amaçları analiz edildiğinde; T1- İSG kavramları (53) ve T2- mevzuat ve yönetmelikler (46) temalarının diğer temalardan daha fazla yer aldığı görülmektedir. Bu durum, iç mimarlık bölümlerinde verilen İSG derslerinde, genel olarak teorik bilgiye daha fazla odaklanıldığını ve pratik uygulamalara yönelik eksikliklerin olabileceğini işaret etmektedir. Bu iki tema, teorik altyapının ve yasal düzenlemelerin önemini vurgularken, T5- risk ve tehlike analizi (17) ise onları takip etmektedir. Ancak T6- tasarımsal etmenler (4) ve T8- İSG çözüm uygulama (0) gibi pratik uygulamalara dair temaların amaç metinlerinde çok az değinilmesi ve hiç yer almamış olması, iç mimarlık derslerinde İSG konularına dair tasarım ve uygulama odaklı eksikliklere dikkat çekmektedir. Bu tespit, teorik derslerin yanı sıra pratik odaklı içeriklerin de eklenmesi gerektiğini ortaya koymaktadır.

Derslerin kazanım analizinde, T1- İSG kavramları (46) ve T2- mevzuat ve yönetmelikler (36) temaları yine diğer temalara kıyasla daha fazla vurgulanmıştır. Bu, öğrencilerin İSG derslerinden edinmeleri gereken temel bilgilerin, teorik anlamda İSG kavramları ve mevzuat ile ilgili olduğuna işaret etmektedir. Ayrıca, T5- risk ve tehlike analizi (18) teması da kazanım metinlerinde önemli bir yer tutmaktadır, bu da öğrencilerin risk analizi gibi önemli becerilerle donatılmasının gerektiğini göstermektedir. Bununla birlikte, T4- afet ve acil durum güvenliği (11) ve T6- tasarımsal etmenler (11) gibi konulara dair kazanımlar belirli bir ölçüde vurgulansa da bu temaların kazanım metinlerinde daha fazla yer alması gerektiği söylenebilir. T7- kimyasal & biyolojik riskler (8) ve T8- İSG çözüm uygulama (4) temalarının kazanımlar arasında oldukça düşük bir sıklıkta yer alması, pratik ve uygulama odaklı kazanımların güçlendirilmesi gerektiğine işaret etmektedir. Bu durum, derslerde daha çok teorik bilgilere dayalı hedeflerin belirlenmiş olduğunu, uygulamalı becerilere yönelik kazanımların ise yetersiz kaldığını ortaya koymaktadır.

Derslerin içerik analizine göre, T1- İSG kavramları (72) ve T2- mevzuat ve yönetmelikler (50) temaları, en fazla vurgulanan konular arasında yer almaktadır. Bu durum, iç mimarlık bölümlerindeki İSG derslerinde öğrencilere temel teorik bilgilerin ve yasal düzenlemelerin aktarılmasına öncelik verildiğini göstermektedir. T4- afet ve acil durum güvenliği (13), T5- risk ve tehlike analizi (23) ve T6- tasarımsal etmenler (29) temaları da içeriğe dahil edilmiştir, fakat bu temaların sıklığı daha düşük kalmaktadır. Diğer yandan, T7- kimyasal & biyolojik riskler (11) ve T8- İSG çözüm uygulama (13) gibi daha pratik ve uygulamaya yönelik temaların amaç

ve kazanım metinlere kıyasla içerik metinlerinde daha çok yer almıştır fakat bu alanlarda daha fazla bilgilendirme yapılması gerektiğini göstermektedir. Özellikle tasarım süreçlerine yönelik pratik uygulama ve çözümler konusunda eksiklikler olduğu söylenebilir.

Ders programları analizi sonucunda; T1- İSG kavramları (100) ve T2- mevzuat ve yönetmelikler (136) temaları en fazla vurgulanan konular arasında yer almaktadır. Bu durum, iç mimarlık bölümlerinde verilen İSG derslerinde yasal düzenlemeler ve temel kavramların ön planda tutulduğunu ve bu bilgilerin ders programlarının temel yapı taşlarını oluşturduğunu göstermektedir. Ayrıca T5- risk ve tehlike analizi (46) teması da ders programlarında önemli bir yer tutmaktadır, bu da öğrencilere risk analizi ve tehlike değerlendirme süreçlerinin öğretilceğini ortaya koymaktadır. Bununla birlikte T6- tasarımsal etmenler (54) ve T4- afet ve acil durum güvenliği (46) gibi konular ders programlarında yer bulmuş olsa da bu temaların kapsamı daha sınırlıdır. T7- Kimyasal ve biyolojik riskler (23) ile T8- İSG çözüm uygulama (20) temalarının ders programlarında daha az yer alması, pratik uygulamaların ders içeriğinde yeterince vurgulanmadığını göstermektedir. Genel olarak tüm temaların ders programı metinlerinde daha fazla yer bulmuş olmasına rağmen, T6- tasarımsal etmenler (54) ve T8- İSG çözüm uygulama (20) gibi mesleki İSG konularının alt temalarıyla birlikte yeterince ele alınmaması, bu alandaki pratik uygulama ve tasarım odaklı içeriğin güçlendirilmesi gerektiğini işaret etmektedir.

En çok vurgulanan temalar, T1- İş Sağlığı ve Güvenliği Kavramları ve Tarihsel Gelişimi (271) ve T2- İç Mimarlıkta İSG Mevzuat ve Yönetmelikler (268) temaları olmuştur. Bu durum temaların, İSG eğitiminde teorik altyapının temel taşı olarak görüldüğünü ortaya koymaktadır. Bu iki temanın ön planda olması, öğrencilere İSG'nin temel ilkelerini ve hukuki boyutlarını öğretmenin öncelikli bir hedef olduğunu göstermektedir. En çok vurgulanan alt tema, T1- İş Sağlığı ve Güvenliği Kavramları ve Tarihsel Gelişimi kapsamında yer alan a- temel kavramların tanıtımı kategorisi olmuştur. Bu alt tema toplam 18 kez bağımsız olarak vurgulanmış ve bu, İSG eğitiminin temel kavramlarının öğrenilmesine verilen önemin bir göstergesidir. Birlikte en sık ele alınan alt temalar ise T5- Risk ve Tehlike Analizleri kapsamında yer alan a- tehlike ve riskin tanımlanması ile b- risk değerlendirme yöntemleri (a-b) birlikteliği olmuştur. Bu iki alt tema toplamda 25 kez birlikte gündeme gelmiştir ve bu durum risk ve tehlike analizlerinin birbirini tamamlayıcı bir bütünlük içinde ele alındığını göstermektedir. En az vurgulanan tema T8- İç Mekân İSG Organize Edilmesi, Çözümleri ve Pratik Uygulamalar olmuştur. Bu tema altındaki a- risk tespiti ve uygulama örnekleri kategorisi 8 kez, b- tasarım önerileri ve uygulamalar kategorisi ise 10 kez bağımsız olarak vurgulanmış, ancak iki kategori birlikte (a-b) yalnızca 6 kez gündeme gelmiştir. Bu durum, pratik uygulamalar ve çözümlerin teorik konulara kıyasla daha az ele alındığını göstermektedir.

SONUÇ

Bu araştırma, Türkiye'deki iç mimarlık/iç mimarlık ve çevre tasarımı bölümlerinde verilen İSG derslerinin içeriği, amaçları, kazanımları ve ders programlarının analizi üzerine odaklanmıştır. Elde edilen bulgular, mevcut İSG ders programlarının genel olarak sekiz ana temaya dayandığını ve bu temaların her birinin içeriği açısından farklı ağırlıklarla ele alındığını göstermektedir. Ancak, bazı temaların, özellikle KKD ve güvenlik işaretleri (T3), kimyasal ve biyolojik riskler (T7) ve İSG çözüm uygulamaları (T8) gibi konuların sınırlı bir şekilde vurgulanması, iç mimarlık eğitiminde bu konular özelinde boşluk olduğuna işaret etmektedir. Bu durum, İSG derslerinin içeriğinde daha geniş bir kapsam ve derinlik kazandırılması gerektiğini ortaya koymaktadır. Bu çerçevede, iç mimarlık bölümlerindeki İSG derslerine yönelik aşağıdaki öneriler geliştirilmiştir:

Uygulama ve Pratik Yönün Artırılması: İSG derslerinin yalnızca teorik bilgiyle sınırlı kalmaması, pratik uygulamalarla desteklenmesi önemlidir. Bu doğrultuda, öğrencilere gerçek hayatta karşılaşılabilecekleri durumları analiz etmeyi ve çözüm üretmeyi öğreten vaka çalışmaları, atölye çalışmaları ve simülasyonlar ders içeriğine entegre edilmelidir. Özellikle tasarım süreçlerinde İSG'nin nasıl uygulanacağına dair uygulamalı eğitimler, öğrencilerin teorik bilgilerini pekiştirmelerine ve pratikte kullanmalarına olanak tanıyacaktır (Yalçınkaya & Yalçınkaya, 2024b: 1724). Bu sayede, öğrenciler İSG farkındalığını içselleştirerek mesleki pratiklerine doğrudan aktarabileceklerdir.

Multidisipliner Yaklaşım ve İş birliği: İSG ders içeriğinin çok yönlü bilgiyi içermesi nedeni ile İSG dersleri sadece iç mimarlık öğrencilerine yönelik değil, aynı zamanda diğer disiplinlerle de iş birliği yapılarak çok yönlü bir eğitim ortamı oluşturulabilir (Yalçinkaya & Tunar, 2024: 2). Örneğin, İSG uzmanları ve mühendislerle yapılan atölyeler veya interaktif seminerler, öğrencilerin farklı perspektiflerden İSG'yi ele almalarını sağlayacaktır. Bu tür iş birlikleri, öğrencilerin güvenli tasarımlar konusunda daha kapsamlı bir anlayış geliştirmelerine olanak tanıyacaktır.

İç Mekân Tasarımında İSG'nin Kapsamının Genişletilmesi: İç mimarlık bölümlerinde verilen İSG derslerinde genellikle teorik bilgilere (T1-İSG Kavramları, T2-Mevzuat ve Yönetmelikler) odaklanıldığı görülmektedir. Ancak ders içeriklerinde risk ve tehlike analizi (T5), afet ve acil durum güvenliği (T4), tasarımsal etmenler (T6), kimyasal ve biyolojik riskler (T7) ve İSG çözüm & uygulama (T8) gibi mesleki uygulamalara yönelik konuların daha sınırlı yer aldığı tespit edilmiştir. Özellikle ergonomi (T6a) ve psikososyal etmenler (T6b) çalışma ortamlarının hem fiziksel hem de zihinsel sağlık üzerindeki etkileri nedeniyle kritik öneme sahiptir. Bu nedenle, ergonomi ve psiko-sosyal etmenler özellikle aydınlatma, gürültü seviyeleri ve malzeme seçimi gibi alt başlıklarla daha fazla vurgulanmalıdır. Bu temaların eğitimde daha fazla yer bulması öğrencilerin, çalışanların fiziksel ve psikolojik ihtiyaçlarına uygun tasarımlar yapabilmelerini sağlayacaktır. Bununla birlikte, iç mimarlık eğitiminde yalnızca kullanıcıların güvenliği değil, aynı zamanda tasarım ve uygulama süreçlerinde görev alan çalışanların güvenliği de göz önünde bulundurulmalıdır. Dekonstrüktif ya da deneysel tasarım uygulamaları gibi süreçlerde yüksekten düşme, elektrik çarpması, patlama riski gibi çalışanların maruz kalabileceği riskler ders içeriklerinde özel olarak ele alınmalıdır. Bu bağlamda, kişisel koruyucu donanımlar (KKD) ve güvenlik işaretlerinin (T3) tanıtımı, farklı çalışma senaryolarında alınması gereken önlemlerle desteklenerek öğretilmeli ve öğrencilerin bütüncül bir güvenlik anlayışı geliştirmeleri sağlanmalıdır. Bunun yanı sıra, kimyasal ve biyolojik riskler (T7), risk ve tehlike analizleri (T5) ve İSG çözüm & uygulama (T8) gibi konuların da ders programlarında daha fazla yer bulması gerekmektedir. Bu yaklaşım, öğrencilerin yalnızca İSG mevzuatına hâkim olmasını değil, aynı zamanda iç mekân tasarımlarında güvenlik odaklı çözümler üretebilmesini sağlayacaktır. Bu nedenle, ders içerikleri pratik uygulamalar, vaka analizleri, simülasyonlar ve tasarım odaklı projelerle desteklenmelidir.

İSG Eğitiminin Sürekli Güncellenmesi ve Yenilikçi Yöntemlerle Desteklenmesi: İSG eğitimi, sadece mevcut mevzuat ve teorik bilgilerle sınırlı kalmamalıdır. Teknolojik gelişmeler ve yeni güvenlik standartlarına dair güncel bilgiler, ders içeriklerine entegre edilmelidir. Ayrıca sanal gerçeklik (VR) veya artırılmış gerçeklik (AR) gibi teknolojiler, öğrencilerin potansiyel tehlikeleri deneyimlemeleri ve tasarım süreçlerinde güvenlik önlemlerini görselleştirmeleri için etkili bir araç olabilir. Bu tür yenilikçi eğitim yöntemleri, öğrencilerin İSG'yi daha iyi anlamalarına ve uygulamalı bir yaklaşım geliştirmelerine yardımcı olacaktır.

Sonuç olarak, iç mimarlık bölümlerinde verilen İSG derslerinde bazı temaların diğerlerine göre daha az vurgulandığı görülmektedir. Bu durum, ders içeriklerinin kapsamlı bir şekilde yeniden değerlendirilmesi gerektiğine işaret etmektedir. İç mimarlık bölümleri için İSG dersinin önemi belirlenerek, bu bağlamda ortaya konulan kazanımlar çerçevesinde temaların ağırlığına karar verilmesi gerekmektedir. Mevcut ders içeriklerine ek olarak, iç mimarların İSG kapsamında edinmesi gereken bilgilerin tespiti için daha geniş kapsamlı araştırmalar yapılmalı ve eksik bırakılan başlıklar tamamlanmalıdır. Sadece mevcut derslerin analizi ile karar verilmemesi gerektiği, ancak bu analizlerin önemli bir veri kaynağı oluşturduğu da unutulmamalıdır. Bu doğrultuda, İSG eğitimi daha etkili ve kapsamlı hale getirebilmek için derslerin iki aşamalı bir yapıya dönüştürülmesi önerilmektedir:

- 1. Temel İş Sağlığı ve Güvenliği:** Genel İSG kavramları, mevzuatlar, risk analizi ve tarihsel gelişim gibi temel konuların ele alındığı bir ders.
- 2. Mesleki İş Sağlığı ve Güvenliği:** İç mimarlık mesleğine özgü tehlikeler, tasarımsal riskler, ergonomi, malzeme seçimi ve uygulamalı çözümler gibi spesifik bilgilerin uygulamalı olarak işlendiği bir ders.

Bu yapı, öğrencilerin hem genel farkındalık düzeylerini artırmada hem de mesleki bilgi ve teknik beceriler kazanmalarında etkili olacaktır. Ayrıca, bu yaklaşım, ders içeriklerinin kapsamlı ve dengeli bir şekilde yapılandırılmasını sağlayarak, mezunların çalışma hayatında karşılaşılabilecekleri çeşitli İSG risklerini anlama ve yönetme yetkinliklerini geliştirecektir.

Authors' Contributions

The authors contributed equally to the study.

Competing Interests

There is no potential conflict of interest.

Ethics Committee Declaration

This study does not require ethics committee approval.

KAYNAKÇA

- Akkaya, M. A. (2017). Bilgi merkezlerinde iş sağlığı ve güvenliğinin önemi ve uygulanabilirliğine ilişkin bir durum değerlendirmesi. *Türk Kütüphaneciliği*, 31(4), 501-519. <https://doi.org/10.24146/tkd.2017.23>
- Bhagawati, B. (2015). Basics of occupational safety and health. *Journal of Environmental Science. Toxicology and Food Technology*, 9(8), 91-94.
- Ceylan, H. (2012). Türkiye'deki iş sağlığı ve güvenliği eğitimi sorunlar ve çözüm önerileri. *Ejovoc (Electronic Journal of Vocational Colleges)*, 2(2), 94-104. https://doi.org/10.1501/OTAM_0000000514
- Çiçek, Ö., Öçal, M. (2016). Dünyada ve Türkiye'de iş sağlığı ve iş güvenliğinin tarihsel gelişimi. *HAK-İŞ Uluslararası Emek ve Toplum Dergisi*, 5(11), 106-129.
- Güler, M., Derin, K. H., Şahin, L. (2018). İş sağlığı ve güvenliği kültürü ve eğitimi ilişkisi. *İş ve Hayat*, 4(8), 311-348.
- Hepkul, A. (2002). Bir sosyal bilim araştırma yöntemi olarak içerik analizi. *Anadolu Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*, 18(1), 1-12.
- Koçak, O., Koray, N. (2018). Avrupa Birliği uygulamaları ve Türkiye'ye yansımaları: İş sağlığı ve güvenliği. *OPUS- Uluslararası Toplum Araştırmaları Dergisi*, 8(15), 1779-1811.
- Martín, A. E., Severino, M. J. & Rodríguez, A. R. (2012, 16-19 Nisan). Health and safety in construction: Subject pending to be included in the curriculum of architecture in Spain, and lack of regulations from the professional association of architects regarding the documentation needed in the building implementation project. *Proceedings of the XXXVIII IAHS World Congress*, Istanbul, Turkey
- Oral, T., & Bekman, F. B. (2021). İnsan sağlığı hizmetleri çalışanlarının maruz kaldığı meslek hastalığı etkenlerinin İSG kapsamında incelenmesi. *Genel Sağlık Bilimleri Dergisi*, 3(2), 133-144.
- Pala, K. (2005). ISG politikası ve güvenlik kültürü. *İş Sağlığı ve Güvenliği Dergisi*, 5(25), 18-22.
- Sönmez, G. (2021). Yükseköğretim kurumlarında zorunlu olarak okutulan iş sağlığı ve güvenliği dersleri için müfredat önerisi. *İstanbul Aydın Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 7(1), 147-162.
- Topgül, S., Alan, Ç. (2017). Öğrencilerin iş güvenliği ve iş güvenliği eğitimi algısının değerlendirilmesi. *Süleyman Demirel Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*, 22(2), 587-598.
- Ulukan, Ş. E. (2015). Sağlık ve güvenliği tasarlamak. *Mimarlık Dergisi*, 384.
- Ustaoglu, E. (2020). *Eğitim kurumlarında iş sağlığı ve güvenliği üzerine bir çalışma* [Yüksek lisans tezi, Çankaya Üniversitesi, Fen Bilimleri Enstitüsü].
- Ünver, M. (2013). *İş sağlığı ve güvenliğinde çok ölçütlü karar verme yöntemi uygulaması* [Yüksek Lisans Tezi, Karabük Üniversitesi, Fen Bilimleri Enstitüsü].
- Yalçinkaya, Ş., Karabina, İ. Z. (2024). Türkiye'deki iç mimarlık bölümlerinde verilen iş sağlığı ve güvenliği dersine bakış. Yaşar, D. (Ed.), *İç Mimarlık Çalışmaları* (s. 38-56). Yaz Yayınları.
- Yalçinkaya, Ş., Tunar, E. (2024). İç mimarlık perspektifinden çalışma ortamlarındaki risk ve tehlikeler. *8gen-Art*, 4(1), 1-10.
- Yalçinkaya, Ş., Yalçinkaya, B. (2024a). Türkiye'de mimarlık alanındaki tez çalışmalarında iş sağlığı ve güvenliğine yaklaşımlar. Baltezarević, R. (Ed.), *6th International Black Sea Modern Scientific Research Congress* (s. 1704-1714). Karadeniz Teknik Üniversitesi.
- Yalçinkaya, Ş., Yalçinkaya, B. (2024b). İç mimarlık öğrencilerinin iş sağlığı ve güvenliği konusunda farkındalık düzeyleri. Baltezarević, R. (Ed.), *6th International Black Sea Modern Scientific Research Congress* (s. 1715-1724). Karadeniz Teknik Üniversitesi.
- Yıldırım, E. (2010). *İşçi sağlığı ve iş güvenliğinde eğitimin rolü ve işgörenlerin işçi sağlığı ve iş güvenliği eğitimi konusundaki bilinç düzeylerini ölçmeye yönelik bir araştırma* [Yüksek lisans tezi, İstanbul Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü].

Yılmaz, F. (2009). İş sağlığı ve güvenliği'nde okul eğitiminin önemi: Modern örnekler ışığında iş sağlığı ve güvenliği lisans eğitiminin ülkemizde uygulanabilirliği. *Kamu-İş Dergisi*, 11(1), 107-138.

Yükseköğretim Kurulu. (2024). *Yükseköğretim Bilgi Yönetim Sistemi (YÖK İstatistikleri)*. Yükseköğretim Kurulu Başkanlığı. <https://istatistik.yok.gov.tr/> (01.05.2024).

Görsel Kaynakçası

Tablo 2: Afyon Kocatepe Üniversitesi (2024). *İş sağlığı ve güvenliği ders bilgi paketi*. Afyon Kocatepe Üniversitesi. <https://obs.aku.edu.tr/oibs/bologna/index.aspx?lang=tr&curOp=showPac&curUnit=30&curSunit=420803#> (01.05.2024).

Authors' Biographies

Beyza Nur Azmanoğlu completed her undergraduate studies in 2020 at the Faculty of Engineering and Architecture, Avrasya University. In 2022, she commenced her master's degree in the Department of Interior Architecture at Karadeniz Technical University. Between her undergraduate and graduate studies, she gained professional experience working as an interior architect in the private sector. Currently, she continues her academic work as a master's student. Her research interests include occupational health and safety, cultural heritage, urban studies, and metaphor.

İrem Zülal Karabina completed her undergraduate studies in 2022 at the Faculty of Fine Arts, Marmara University. In 2023, she began her master's degree in the Department of Interior Architecture at Karadeniz Technical University. Between her undergraduate and graduate studies, she worked as an interior architect in the private sector. She is currently continuing her academic pursuits as a master's student. Her research interests include occupational health and safety, cultural heritage, urban studies, and metaphor.

Şengül Yalçınkaya completed her undergraduate degree at Karadeniz Technical University, Faculty of Engineering and Architecture (2001), and her master's degree (2005) and PhD (2011) at Karadeniz Technical University, Institute of Science, Department of Architecture. She is currently a professor at the Faculty of Architecture at Karadeniz Technical University. She continues her research in the field of environmental psychology, with publications focusing particularly on child users, healthcare facilities, and stress in spaces.